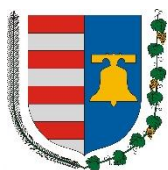

ÓRBOTTYÁN VÁROS ZÖLDFELÜLETI FEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

ÓRBOTTYÁN

Megbízó: **Órbottyán Város Önkormányzata** (2162 Órbottyán, Fő út 99.)
Megbízott: **LIGET Tájépítész Iroda Kft.** (2100 Gödöllő, Kühne Ede u. 13.)
Projektvezető: **Hóka Beatrix**
Felelős tájépítész tervezők: **Tölgyesiné Bükkfalvy Orsolya, Török Csilla**
2017. december 04.

TARTALOM

Előzmények

Bevezetés

1. Zöldfelület hálózat vizsgálata

1.1. Települési zöldfelületi rendszer védendő értékei

1.1.1. Településképi szempontból meghatározó táji és természeti értékek

1.1.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

1.2. Zöldfelületek állapota és a településkép összefüggései

1.3. Kiemelt területek vizsgálata

1.3.1. Hősök tere

1.3.2. Domb utcai sportpálya

1.3.3. Kismókus óvoda mögötti terület

1.3.4. Régi téglagyár területe

1.3.5. Vasútállomás

1.3.6. Kossuth utcai sportpálya

1.3.7. Vácbotyáni településközpont

1.3.8. Vácbotyáni temető melletti domb

1.3.9. Kálvária domb

1.3.10. Órszentmiklósi-víztározó

2. Közlekedési hálózat vizsgálata

2.1. Kiemelt területek elérhetősége

2.2. Javaslatok a közlekedési hálózat fejlesztésére

3. Kiemelt zöldfelületek fejlesztési irányai

3.2. Domb utcai sportpálya

3.3. Kismókus óvoda mögötti terület

3.4. Régi téglagyár területe

3.5. Vasútállomás

3.6. Kossuth utcai sportpálya

3.7. Vácbotyáni településközpont

3.8. Vácbotyáni temető melletti domb

3.9. Kálvária domb

3.10. Órszentmiklósi-víztározó

4. Javaslatok a településképi arculat alakítására

4.1. Közterületi ajánlások

4.2. Magánkerti ajánlások

4.3. Külterületi ajánlások és általános érvényű növénytelepítési javaslatok

4.4. Egyéb javaslatok

5. Mellékletek

5.1. Szabadvezeték alá telepítésre javasolt díszfák

5.2. Közterületre javasolt középmagas díszfák

5.3. Közterületre javasolt magas díszfák

5.4. Közterületre javasolt térhatároló cserjék

5.5. Lakossági kérdőív és eredménye

Előzmények

A LIGET Tájépítész Iroda Kft. megbízást kapott Órbottyán Város Önkormányzatától Órbottyán Város zöldfelületi fejlesztési koncepciójának elkészítésére. A terv végleges tartalmát a tervezés keretében lezajlott lakossági kérdőíves közvélemény kutatás és fórumok, illetve az önkormányzati egyeztetéseken előtérbe helyezett szempontok határozták meg aszerint, hogy azok illeszkedjenek a város zöldfelület gazdálkodási stratégiájába, egyúttal megfeleljenek a lakossági igényeknek is.

Az önkormányzat elsődleges célja, hogy a települési környezet minél élhetőbbé váljon a lakosok számára. A helyi lakos és az ide látogató elé vonzó településkép táruljon, rendezett közterületekkel. Alapvető törekvés az itt élők életminőségének javítása, illetve a település közösségi életének fejlődése, a helyi kezdeményezések kibontakoztatása. Ennek érdekében több szinten történik a fejlesztési irányok megalapozása.

2016-ban elkészült Órbottyán Város településszerkezeti terve (TSZT), helyi építési szabályzata (HÉSZ) és szabályozási terve (SZT) teljes felülvizsgálata, mely rögzíti az aktuális helyzetet és tartalmazza az önkormányzati törekvéseket, településtervezési elképzeléseit. E tervben történik említés a hatályos településfejlesztési koncepcióról is, melynek alapvető célkitűzései máig helytállóak. A dokumentációval párhuzamosan készült el a település örökségvédelmi hatástanulmánya, mely régészeti mellékletet is tartalmaz, részletesen tárgyalja az épített környezet jellemzőit, számba veszi értékeit, elemzi a befolyásoló hatásokat és folyamatokat, illetve javaslatokat tesz az értékek védelmére.

Munkánkkal párhuzamosan készül Órbottyán településképi arculati kézikönyve, azt követően a településképi rendelet, melyek elkészítését a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény, illetve a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet írja elő. A településképi arculati kézikönyv (TAK) zöldfelületi munkarészét, illetve a településképi rendelet (TKR) zöldfelületekre vonatkozó részletes előírásait hivatott dokumentáció megalapozni.

Zöldfelületi fejlesztési koncepció

Jelen dokumentáció készítésének célja a készülő településképi arculati kézikönyv és településképi rendelet zöldfelületekre vonatkozó részeinek megalapozásán túl a meglévő zöldfelületi rendszer vizsgálata, illetve javaslattétel a zöldfelületi hálózat fejlesztésére oly módon, hogy az önkormányzat által kijelölt, jelenleg alulhasznosított területek a kondicionáláson túl egyéb értéknövelő (rekreációs, kulturális, esztétikai) szerepet is be tudjanak tölteni.

Bevezetés

Órbottyán Város Pest megyében, a budapesti agglomerációban, földrajzilag a Gödöllői-dombság északi peremén helyezkedik el, közigazgatásilag a Váci járáshoz tartozik. Órbottyán település 1970-ben keletkezett Órszentmiklós és Vácbotyán egyesítésével. Mindkét község története a középkorig vezethető vissza, 14. századi feljegyzésekben szerepelnek először. Az eredeti településközpontok településszerkezetileg ma is meghatározóak. Órszentmiklós magyar falu, Grassalkovich birtok volt magyar lakossággal, Vácbotyán szlovák lakosságú egyházi kincstári tulajdon. Erről tanúskodnak a két település védett értéket képviselő római katolikus templomai. Az évszázadok során a település életét befolyásoló legszembetűnőbb változások többek között a 20. század elején átadott Budapest-Vác (ma 71-es) vasútvonal kiépülése, és a több hullámban lezajló szuburbanizáció, melynek során kialakult a mai településszerkezet. Az utóbbi két évtizedben a lakosság száma megduplázódott (2013-ban 7.222 fő), ezzel párhuzamosan megkezdődtek a nagyobb mérvű infrastrukturális fejlesztési beruházások (pl. közcserna-hálózat kiépítése), melyek ma is feladatot jelentenek az önkormányzat számára. A növekedés velejárójaként a településre jellemző, hogy a közigazgatási terület középső részén elhelyezkedő belterület egyes részei a szomszédos települések belterületeivel összenőttek. Az így kialakult település 2013-ban városi rangra emelkedett, szerkezetének szembetűnő sajátossága, hogy a két korábbi magtelepülés központja a beépített terület peremére szorult, az újonnan létesülő intézmények pedig mindinkább a két régi központot összekötő, 2013 számú főút (Rákóczi Ferenc u.) mentén sorakoztak fel, nem messze a vasútállomástól. A legújabb fejlesztések során mindezek következtében megfogalmazódott egy új településközpont definiálásának igénye is, melynek helye a jelenlegi Kvassay Jenő Általános Iskola környezetében alakulna.

Az új településközpont kialakítására az önkormányzat építészeti pályázatot is hirdetett 2015-ben „Órbottyán intézményközpont városépítészeti és építészeti ötletpályázat” címmel. A nyertes pályázatok az új településközpont kialakítását célzó önkormányzati törekvéseket foglalták össze, és javaslatokat adtak az egyes intézmények elhelyezésére. A beruházások természetesen a zöldterületek fejlesztését is magukkal vonják, így újabb felületen nyílik lehetőség a zöldhálózat kiegészítésére.

Az intézményközpont megvalósításának igénye szerencsésen egybeesik, a településkép védelméről szóló törvény által előírt településképi arculati kézikönyv és a települési szintű zöldfelületi koncepció készítésével, így egységes stratégiába foglalhatók a különböző funkcionális és esztétikai törekvések. Az egyes fejlesztések nem csak pontszerűen valósulhatnak meg, hanem szervesen illeszkedhetnek egymáshoz.

1. Zöldfelületi hálózat vizsgálata

1.1. Települési zöldfelületek – helyzetfeltárás

A település egészét tekintve általánosan jellemző, hogy a keleti és nyugati külterületeken egybefüggő mezőgazdasági és erdőterületek helyezkednek el, míg a középső harmad beépült. Jellemzően a beépített területek peremterületén húzódik ÉNy-DK irányban a három kisvízfolyás is, nyugaton a Szódrákosi-, és a Tece-patak, keleten, a történelmi Vácbotyánt pedig a Bara-patak szeli át. A Szódrákosi-patakon található a jelenleg horgásztóként használt Őrszentmiklósi-víztározó.

A település zöldfelületei elszórtan helyezkednek el, nincsenek köztük összeköttetések, jellemző az élőhely felszabdaltság. A belterületen sok a beépítetlen terület, ennek ellenére új parcellázások történtek a peremterületeken.

A tagoltságon túl nehézséget okoz, hogy a település két-központú kialakulásának sajátossága miatt Órbottyánban nincs megfelelő méretű, központi elhelyezkedésű terület, mely betöltené a közösségi -, kulturális - és intézményi központ szerepét.

A település közterületi zöldterületei perifériális elhelyezkedésűek, a településrészek és a zöldfelületek közötti kohézió hiányzik.

A közterületi zöldfelületek szempontjából vizsgálva a városról megállapítható, hogy habár nem rendelkezik megfelelő méretű központi zöldterülettel, ezt ellensúlyozza a kertvárosi jelleg és több tekintélyes méretű, fejleszhető zöldterület település szerte.

1. Forrás:

<https://www.google.hu/maps/place/%C5%90rbotty%C3%A1n,+2162/@47.6852866,19.2629794,10085m/data=!3m1!1e3!4m5!3m4!1s0x4741cd790559345b:0xff9e987ffb6680318m2!3d47.685806!4d19.278376?hl=hu>

1.1. Települési zöldfelületi rendszer védendő értékei

1.1.1. Településképi szempontból meghatározó táji és természeti értékek

Órbottyán a Gödöllői-dombság északi szélén helyezkedik el. Domborzati adottságaira jellemző, hogy az átlagos relatív relief 100-120 m/km² közti értékű, a magasabb teraszok eróziós és deráziósvölgyekkel szabdalnak, a völgyek többnyire DK-ÉNy-i irányúak. Térségi szinten is meghatározó kisvízfolyásai a Duna bal-parti vízgyűjtőjéhez tartozó Szódrákosi-patak és a Bara-patak.

A patak völgyeket nedves rétek és kisebb erdőfoltok kísérik, ezen területek az ökológiai hálózat részeként természeti értékvédelem alatt is állnak.

A talaj gyengén lúgos kémhatású, homok, homokos-vályog fizikai féleségű humuszos homoktalaj. Humusztartalma megfelelő, foszfortartalma megfelelő, káliummal jól ellátott.

A mezőgazdasági művelési ágak a domborzati adottságoknak megfelelően alakultak ki, eredetileg szőlő- és gyümölcsstermesztés volt leginkább jellemző.

A település az országos átlagnál kevesebb erdőterülettel rendelkezik, ezek megőrzésre érdemes esztétikai és ökológiai jellemzőkkel bírnak.

A tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek közé a külterületek szélein fekvő erdős völgyek, valamint a vízfolyások menti területek tartoznak.

1.1.2. Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Országos vagy helyi jelentőségű védett természeti területek:

A Természetvédelmi Információs Rendszer, illetve a Védett Természeti Területek Törzskönyv nyilvántartása alapján a település területén egyedi jogszabállyal védett természeti terület nem található.

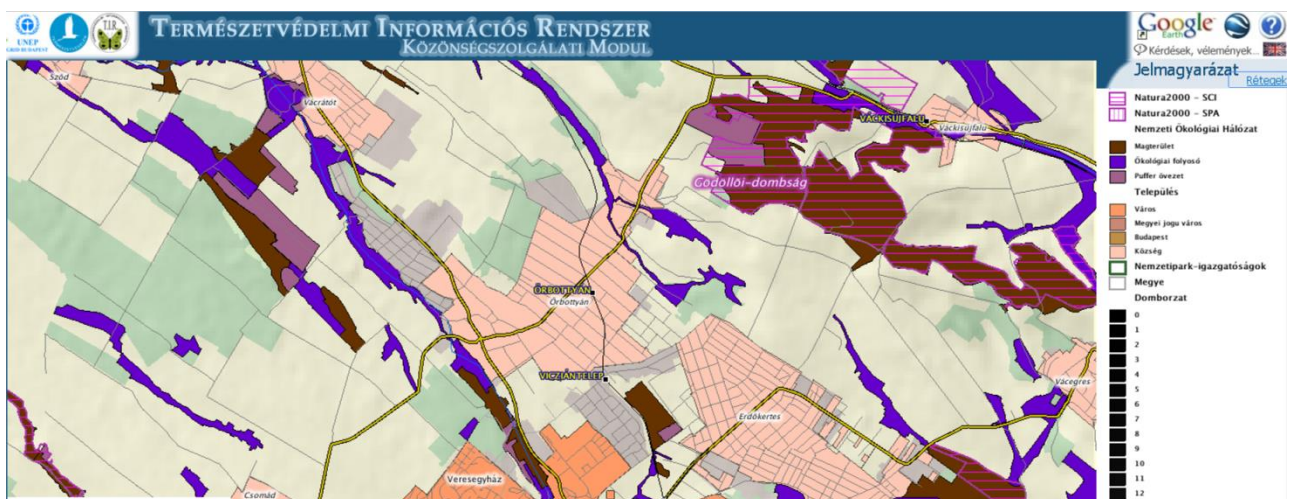
A település területén a törvény erejénél fogva, vagyis *ex lege* védett lápi tavi területek találhatók. A vidékfejlesztési miniszter közleménye az *ex lege lápi és szikes tavi védettséggel érintett területekről* megjelent: Vidékfejlesztési Értesítő (2012. január 13.) alapján az érintett földrészletek: 0119/10, 0119/11, 0119/12, 0119/13, 0119/14, 0119/15, 0119/16, 0119/18, 0119/19, 0119/7, 0119/8, 0119/9, 0120/2, 050/19, 050/20, 050/21, 050/58, 050/59, 050/60, 052/10, 052/11, 052/12, 052/21, 052/5, 052/6, 052/7, 052/8, 052/9, 077/1, 077/2, valamint a 052/20, 054/15, 077/3.

A Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságtól kapott adatszolgáltatás alapján a település területén egy *ex lege védett forrást* tartanak nyilván. A nyilvántartásban „Vízmosási forrás” néven szereplő forrás a Bara-patak eredésénél található.

Natura 2000, európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek:

A Natura 2000 területeket alkotó közösségi, valamint kiemelt jelentőségű közösségi élőhelytípusok,illetőleg fajok megőrzéséhez szükséges előírásokat az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet állapította meg. ANatura 2000 hálózatot az Európai Unió madárvédelmi és élőhelyvédelmi irányelvek alapján lehatárolt területek alkotják. Kialakításuk célja, hogy az európai közösség számára jelentős élőhely típusok, egy összefüggő ökológiai hálózat részeként hosszútávon fennmaradjanak. Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészetek felsorolását a 14/2010.(V. 11.) KvVM rendelet tartalmazza.

A Natura 2000 európai ökológiai hálózatnak, a településre eső részterületei közé tartozik, a HUDI20023 jelű Gödöllői-dombság - kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület. Az érintettföldrészetek: 0221/2b, 0221/3b, 0221/4b, 0221/5b, 0221/6b, 0221/7b, 0221/8b, 0221/9b, 0221/10b,0221/11b, 0221/12, 0221/13, 0221/14, 0221/15, 0232/1, 0232/2, 0233, 0234/1, 0234/2, 0234/3,0234/5, 0234/6, 0234/7, 0234/8, 0234/9, 0234/10, 0234/11, 0235, 0237, 0238, 0239/1, 0239/3, 0239/4,0241/2, 0241/3, 0246/14, 0259.

2. Forrás: <http://geo.kvvm.hu/tir/viewer.htm>

1.2. Zöldfelületek állapota és a településkép összefüggései

A zöldfelületek állapota nagyban befolyásolja településképet. A karbantartott zöldfelületek akár a hiányos települési infrastruktúra mellett is jelentős esztétikai többletet nyújtanak, példa erre többek közt az Őrszentmiklósi-víztróza melletti üdülőterület, ahol a burkolatlan utakon sétálva is szép látvány tárul elénk az ápoltság között. Az infrastruktúra hiányosságai azonban egyértelműen rontják az utcaképet, s megnehezítik a zöldfelületek használatát. A burkolatlan, rendezetlen utak, útpadkák, villanyoszlopok, elosztó berendezések, vezetékek, csapadékvíz elvezető árkok rendezése, illetve kiváltása elsődleges lenne. Ez

azonban a magas költségek miatt csak hosszú távon valósulhat meg. (Pl. Csap utca, vagy a Pálos templom műemléki környezete.)

A már megvalósult felújítások során néhány esetben egyoldalú, vagy nem eléggé körültekintő a fejlesztés. Egyes térburkolattal ellátott utcákban teljesen hiányzik a zöldsáv, közművek akadályozzák a gyalogos közlekedést. Néhány felújított közterületen pedig különböző stílusú bútorok és burkolatok kerültek egymás mellé, mindez rontja a beruházások hatásfokát.

3. Felújított utcaszakasz közműekkel tűzdelt járdával

4. Különböző anyagú, színű, stílusú utcabútorok egymás mellettisége

A nem megfelelő növényválasztással is rontható a településkép: például egy 2014-es felvételen látható hatalmas fák teljesen eltakarják a műemléki védetség alatt álló Szent Miklós templomot. A nagy fák kivágása után megmaradt vérszilvák pedig sem színük, sem méretük miatt nem adnak megfelelő keretet az épületnek, főutat kísérő fasorként pedig eltörpülnek.

5. Szent Miklós templom előtti fák 2014-ben (balra) és 2017-ben (jobbra)

Általános probléma az utcafásítás teljes hiánya, azonban az alkalom- és pontszerű utcai fátelépítéseknél is gondot okozhat a rossz fajtaválasztás. Sokszor alacsony fák kerülnek a vezeték nélküli oldalra, ahol pedig lenne lehetőség nagyobb méretű fajkból álló egységes fasor kialakítására. Példaként említhető még a közterületeken tömegesen ültetett vérszilva, ami vezetékek alatt mérete szempontjából megfelelő, azonban a nagy díszítőértékű, színes lombú fajták inkább szoliternek alkalmasak, ráadásul termésükkel szennyezik a burkolatokat. Sok esetben szembetűnőek a települési zöldfelületek fenntartási hiányosságai, holott megfelelő növényválasztással azok kiküszöbölhetők lennének.

Utcaképet rontó tényezők: burkolatlan, rendezetlen utak, útpadkák, villanyoszlopok, elosztó berendezések, vezetékek, csapadékvíz elvezető árkok. Elsődleges lenne rendezésük, illetve kiváltásuk, de a magas költségek miatt ez csak hosszú távon belül valósulhat meg. Ld. alább Csap utca, és Pálos templom műemléki környezete.

6. Burkolatlan, rendezetlen utak, elosztó berendezések, vezetékek zavaró látványa

7. Behajtás Órbottyánba Gödöllő felől

8. Megoldatlan gyalogos közlekedés

9. Túl kicsi szabályozási szélesség nehezíti a fejlesztéseket

10. Megfelelő növényválasztással kiküszöbölhetők lennének a fentartás hiányosságai

Természetesen a településen számos jó példa is fellelhető, melyek említésre érdemesek. Ilyenek a megfelelő növényfaj választásával elért pozitív településképi hatások, a karbantartott vízvezető árkok és számos más elem is, melyekre képi példákat sorolunk.

11. Gesztenye fa (*Aesculus hippocastanum*)

12. Vadszőlővel futtatott zsalukő kerítés a Domb utcában

13. Sövénykerítés a Fürdő utcában

14. Árokparti fűzfásor a Domb utcában. A magas fűzfák a vezeték nélküli oldalra, illetve környezeti igényeinek megfelelő helyre kerültek, a vezeték alatt alacsony gyümölcsfák nőnek

15. Spontán megjelenő növényzet jótékony takaró hatása

16. Vasút mentén húzódó zöld sáv

16. A Domb utcai sportpálya északi határán húzódó (Csap utcai) fasor részleges szélvédelmet nyújt a sportpályának, az utcát pedig árnyékolja

17. A szépen karbantartott árok és szegélynövényzet miatt az utcaszakasz burkolatok nélkül is rendezett képet mutat (Fürdő utca).

18. Arany János utcában a merőleges parkolóhelyeket és behajtókat zöld szigetek és egységes fasor tagolja. Rákóczi út Kvassay Általános Iskola előtt a párhuzamos parkolót jól elválasztja a fasor és cserjesáv a gyalogos közlekedő sávtól

1.2. Kiemelt területek (jelenlegi állapot, növényborítottság)

Az önkormányzat javaslatára kijelölésre kerültek olyan területek, melyek a zöldfelület hálózaton belül kiemelten kezelendők. E területek a települési zöldhálózat olyan elemei, melyek kondicionáló szerepükön túlmutatva jelentős közösségi életterek és/vagy intézményi, kulturális, rekreációs funkciókat hivatottak betölteni. A területek helyrajzi számát és a szabályozási terv szerinti területhasználati besorolását az alábbi táblázat tartalmazza.

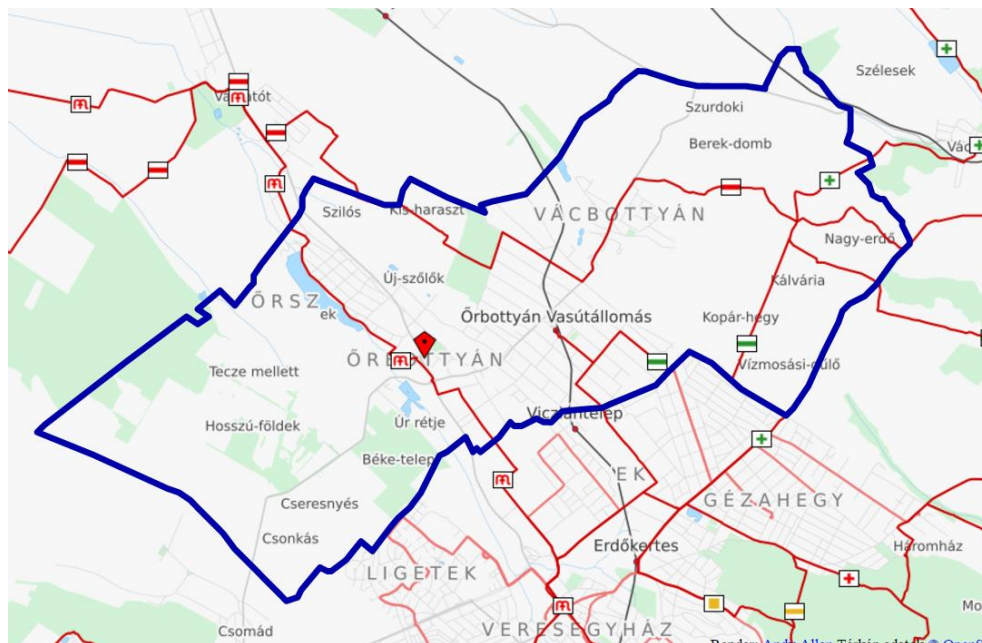
Ssz	Terület	Hrsz	Jelenlegi besorolás	Jelenlegi használat/jellemzők
1.	Hősök tere	306	Z	közpark
2.	Domb utcai sportpálya	309/1	Vi	rét jellegű, sík terület
3.	Kismókus óvoda mögötti terület - Kárász	1326	Vi	rendezetlen, cserjés terület
4.	Régi téglagyár területe	1297/1, 1292	Vi	rendezetlen, rekultiválandó terület
5.	Vasútállomás	920/3, 920/4		megépült játszótér, köztéri pihenő
6.	Kossuth utca sportpálya	3243	Vi	rét jellegű, sík terület
7.	Vácbotyáni településközpont	3001, 3280, 3406	Vt	kulturális, szakrális központ; rendezetlen templomkert, Pálos fogadó rendezetlen kertje (szinpad, játszótér terven rögzítve)
8.	Vácbotyáni temető melletti domb	3415/24, 25, 27, 29, 30	Lke	rét jelleg, domb
9.	Kálvária domb		Mk (V)	cserjés, sarjas, részben művelt
10.	Órszentmiklósi-víztározó		Z	horgásztó

19. Kiemelt zöldfelület-fejlesztési területek a településen

Több turista útvonal halad át a közigazgatási határon belül, ennek ellenére fejleszthető lenne a hálózat a kőkereszthez vezető útvonallal illetve lovas túraútvonalak tervezésével.

A település vonzerejévé lehetne alakítani a jelenleg is fennálló kétközpontúságot és a kulturális-társadalmi különbséget a településközpontok lakói között. Erre a tengelyre felfűzve létrehozható egy szlovák-magyar kulturális ösvény, mely helytörténeti és folklór elemeket, információs táblákat, megállóhelyeket vonultat fel.

20. Forrás: <http://data2.openstreetmap.hu/hatarok/hatarok.php?hatar=%C5%90rbotty%C3%A1n>

1.3. Kiemelt területek elérhetősége

Kiemelt területek többsége főutak mentén helyezkedik el (Hősök tere - Domb utca - Csap utca – Kismókus/Kárász), illetve a főútvonalakról is elérhetők 10-15perc sétával. Amennyiben a kiemelt területeken olyan fejlesztési beruházás kerül megvalósításra, mely funkció bővüléssel jár, akkor szükséges a gyalogos/kerékpáros megközelítés támogatása.

1.3.1. Hősök tere

Az órszentmiklói településrész eredeti központja, az egyetlen zöldfelület besorolású közpark a településen. Szomszédságában található a Grassalkovich család által építtetett, műemléki védelem alatt álló római katolikus templom. A háromszög alakú teret kelet felől a Fő út, észak felől az Ady Endre utca határolja. A téren található faragott harangláb alatt Szent Miklós szobra látható, távolabb négy kopjafa, melyeket az I. és II. világháború, és az 1848-as és 1956-os szabadságharc emlékére állítottak, illetve különállóan egy trianoni emlékmű. Az emlékművek körül mérsékelten karbantartott, csekély díszértékű zöldfelület található. A tér részben alkalmas megemlékezések lebonyolítására, de nem képes megfelelni a település spirituális központja szerepnek. Kevés a kihelyezett utcabútor. A burkolt sétány kevéssé kapcsolódik egyéb burkolt felületekhez. Problémát okoz a forgalmas Fő út közvetlen közelsége, gyalogos átkelő hiánya, és a kialakítandó településközponttól való távolság.

21. Trianoni emlékmű és kapcsolódó nagykockakő burkolat

22. Hősök tere dél felől

23. Szent Miklós szobor

24. Fő út melletti árok és áttaposás

24. Kopjafák és útvonalvezetés

25. A tér gyalogos megközelítése

1.3.2. Domb utcai sportpálya

A Domb és a Csap utca által határolt, temető mellett elhelyezkedő, kihasználatlan zöldfelület. Előnye a részben síkra rendezett terepfelszín és a észak-keleti oldalról védő fasor. A fasor kiöregedőben lévő nyárfákból áll, melyeknek metszésére és későbbi pótlására hangsúlyt kell fektetni.

A sportpálya a Hősök tere és a tervezett településközpont között helyezkedik el, előbbivel a Domb utca, utóbbival a Csap utca köti össze, melyek burkolatlanok. A terület délnyugati része lejtős, cserjékkel, sarjakkal, főleg inváziós fafajokkal (*Ailanthus altissima*, *Robinia pseudoacacia*) borított felület.

26. Sportpálya melletti fasor

27. Délnyugati nézet

28. Felülnézet (forrás:maps.google.hu)

1.3.3. Kismókus óvoda mögötti terület

A területen egyetlen épület található, a Kismókus óvoda, melynek kiépített udvarát kerítés határolja a környező bozótos, változatos terepadottságokkal bíró területtől. A sarjak és cserjék között felhagyott gyümölcsös jeleit találtuk. Több koros alma, szilva, cseresznyefa is található a területen, melyek további tervezésbe való bevonása kívánatos volna.

Óvoda épületétől délnyugatra bölcsőde épül, melynek tervei elkészültek. Az óvoda melletti kitaposott ösvény jelzi, hogy a területen most is rendszeres a gyalogos közlekedés a Szent István utca felé.

29. Szent László köz

30. Óvoda megközelítése délről

31. Óvodaudvar

32. Áttaposás a kerítés mellett

1.3.4. Régi téglagyár területe

A Gárdonyi Géza utca mellett található a volt agyagbánya területe, mely rekultiváció előtt áll. A terület egy része fásszerű növényzettel főleg akáccal és akác sarjakkal (*Robinia pseudoacacia*) borított. A Gárdonyi utcával párhuzamos terület megközelítőleg sík és lágyszárú növényekkel borított, néhol ez is hiányzik. A területen zöldhulladék, silt és szemétkerakás történik, déli részén bányató helyezkedik el, mely csak részben tartozik a településhez.

33. Megközelítés a Gárdonyi utca felől

34. Hulladéklerakás

35. Kopott, tömörödött talaj

36. Hulladéklerakás 2.

37. Felülnézet (forrás: maps.google.hu)

1.3.5. Vasútállomás

A vasútállomás közvetlen környezete rendezetlen, jellemző a burkolatok hiánya. Kiépített parkoló nincsen a vasútállomás közvetlen közelében, az autók a vasútállomáshoz vezető, burkolatlan út szélén parkolnak. A Rákóczi Ferenc utca felé nyíló teresedésen, az élelmiszerüzlet mögött kisebb közpark épült, melyhez parkoló is kapcsolódik. Itt bekerített játszótér, burkolattal ellátott teresedéseken szökőkút és szobor, illetve tablók találhatóak.

38. Parkolás az állomásnál

39. Parkolás az állomásnál 2.

40. Állomásépület és peron délről

41. Parkoló

42. Zöldsáv a sínek mellett

1.3.6. Kossuth utcai sportpálya

A vácbottyáni településrészen található, központoktól távol eső, jelenlegi formájában kihasználatlan zöldfelület, döntően lágyszárú növényzet borítja. Jelenleg minden infrastruktúráis létesítményt nélkülöz, ezért egyes rendezvények lebonyolítására korlátozottan alkalmas. Közvetlen szomszédságában magánhasználatú tó helyezkedik el, míg nyugati oldalon facsoport és a Bara-patak határolja. Keleti oldalán egy rézsúvel kapcsolódik a családi házak kertjeihez.

43. Harangok napja rendezvény

44. Harangok napja rendezvény 2.

45. Tó és kerítés északi oldalon

46. Jelenlegi állapot

1.3.7. Vácbotyáni településközpont

Vácbotyán jelentős, műemléki védelem alatt álló kultúrtörténeti értékei, a Péter és Pál apostolok templom és a szomszédságában található Pálos fogadó épületét környező zöldfelületek. A templom előkertje rendezett, távolabbi környezete részben karbantartott, egy kőkereszt található a templom épületétől délkeletre. A templomkertben beállt koros faállomány található, az aljnövényzet hiányos, a burkolatok csak az épület megközelítését szolgálják. A templom közvetlen környezetében szépen felújított térkő burkolat és modern padok kaptak helyet.

A Pálos fogadó udvarának környezetrendezése terve elkészült, melynek alapján szabadtéri színpadnak használható teresedés épül, köré kültéri játékok kerülnek kihelyezésre.

47. Pálos fogadó épülete

48. A templomkert hátsó megközelítése

49. Templomkert

50. Kőkereszt a templomkertben

1.3.8. Vácbotyáni temető melletti domb

A terület a település északi részén a Pálos fogadó közelében található. Főleg lágyszárú növényzettel borított magaslat, jelenleg felparcellázott, beépítésre szánt lakóterület. Fejlesztési lehetőségei a megfelelő szabályozási szélesség kialakításában és növénytelepítésben kimerülnek.

51. Megközelítés Kálvária –Damjanich utca sarkától

52. Környező házak

1.3.9. Kálvária domb

Mezőgazdasági parcellák közötti út vezet fel a dombtetőn található kőkeresztig, melynek környezetét sarjak nőtték be, de fellelhető a korábbi dísznövényzet (Paeonia, Hemerocallis). Jelenleg nem vezet ide túraútvonal, annak ellenére, hogy kis karbantartással, sarjirtással nagyszerű célpont lehetne a kereszt és a kilátás is szép. Megközelítése gyalogosan a vácbotyáni temetőtől lehetséges.

1.3.10. Órszentmiklósi-víztározó

A település nyugati oldalán húzódó tórendszer a Sződrákosi-patakon épült, jelenleg horgásztóként üzemel, a település legnagyobb kiterjedésű vízfelülete. Környezetében kiterjedt üdülőövezet található, melynek utcái hangulatosak. A tónak több rekreációs hasznosításra alkalmas partszakasza is van. A víztározó megközelítése kizárólag földúton lehetséges.

53. Víztározó (forrás: stipa.hu)

2. Közlekedési hálózat vizsgálata

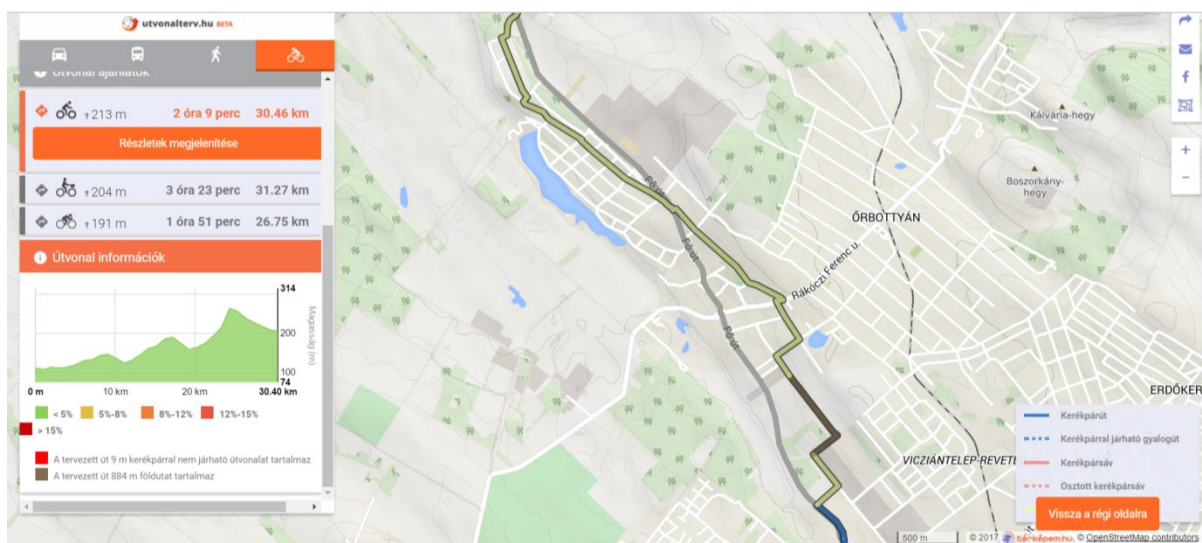
Órbottyán térségi közlekedési kapcsolatait elsődlegesen a 71-es Budapest-Vác vasútvonal, illetve a főbb közutak (2103, 2104 és 2105) hálózata jellemzi, ezáltal a főváros, Gödöllő és Vác is elérhető közelségben található. A 2104 főút összeköttetést biztosít az M3 autópálya és az M2 autótút felé.

A fő közlekedési irány mind az autóutakon, mind a tömegközlekedésben Budapest. Tömegközlekedés egyrészt a Budapest – Vác vasútvonalon bonyolódik le, másrészt közúton, a hol a VOLÁNBUSZ helyközi járatai biztosítják a kapcsolatot Budapest felé a 2013 sz. úton, Vác, illetve Gödöllő felé a 2014 sz. úton (313,314,315,316,342,394,396,397,399,452,454,455 sz. járatok).

A kerékpáros közlekedés nehézkes, mivel kijelölt kerékpárutak nincsenek. A közutakon való biciklizés lakossági megítélés szerint veszélyes (főutakon) illetve burkolat hiányában kellemetlen (mellékutakon).

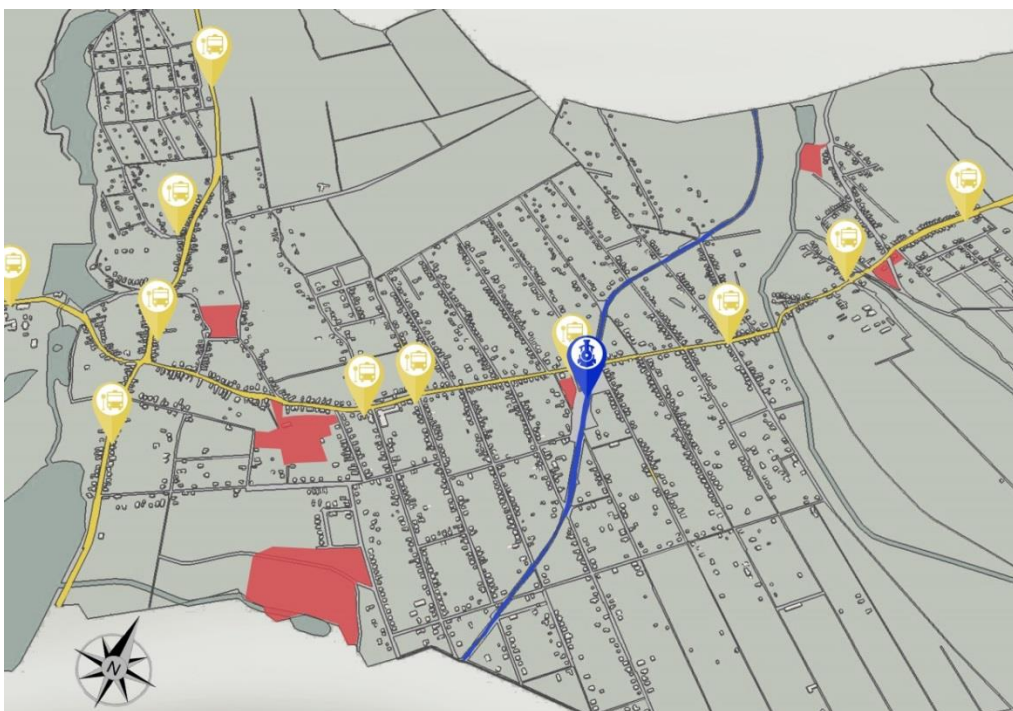
A lakossági kérdőívben a válaszadók nagy számban megjegyezték a gyalogos közlekedés nehézségeit a településen belül. A problémák között felsorolásra került, hogy bizonyos időjárási körülmények között az utak szinte járhatatlanok a megfelelő vízelvezetés, burkolatok és járdák hiányában. A települést észak-dél irányban átszelő vasúti sínen az átkelés nem biztonságos és túl kevés helyen biztosított.

Gyalogos közlekedés: két gyalogátkelőhely terve vár megvalósításra a Rákóczi úton, egy gyalogátkelőhely az általános iskolánál és egy járdasziget a postánál.

54. Kerékpáros útvonalrendszer fejlesztési lehetőségei. Forrás: utvonalterv.hu

Kerékpárút, kerékpársáv építését a közeljövőben a település nem tervezi, jelenleg a két főútvonal kivételével a lakóutcákon a kerékpárforgalom lebonyolítható. A tervezett nyomvonalra tett javaslatok: víztározó partján.

55. A jelenlegi közösségi közlekedés vonalai, megállói

3. Kiemelt zöldfelületek fejlesztési irányai

A zöldfelület fejlesztési koncepció megalapozása és a főbb fejlesztési irányok meghatározása érdekében az önkormányzati célkitűzések figyelembe vétele mellett lakossági igények felmérésére is sor került. A két lakossági fórumon túl kérdőívet is közzé tettünk internetes felületeken. 263 fő adott választ a kérdésekre, az eredmények pedig reprezentatívnak bizonyultak a célkitűzések alátámasztása szempontjából.

Összefoglalva és általánosítva a válaszadók döntő többsége elégedetlen a zöldfelületek jelenlegi állapotával és felszereltségével, a legnagyobb igény rekreációs, szabadidős lehetőségekre van, ezen a téren egyértelműen kirajzolódnak a hiányosságok. Ezzel összefüggésben csekély a használat gyakorisága. A helyzeten változtatna a zöldterületek többletfunkciókkal történő felruházása.

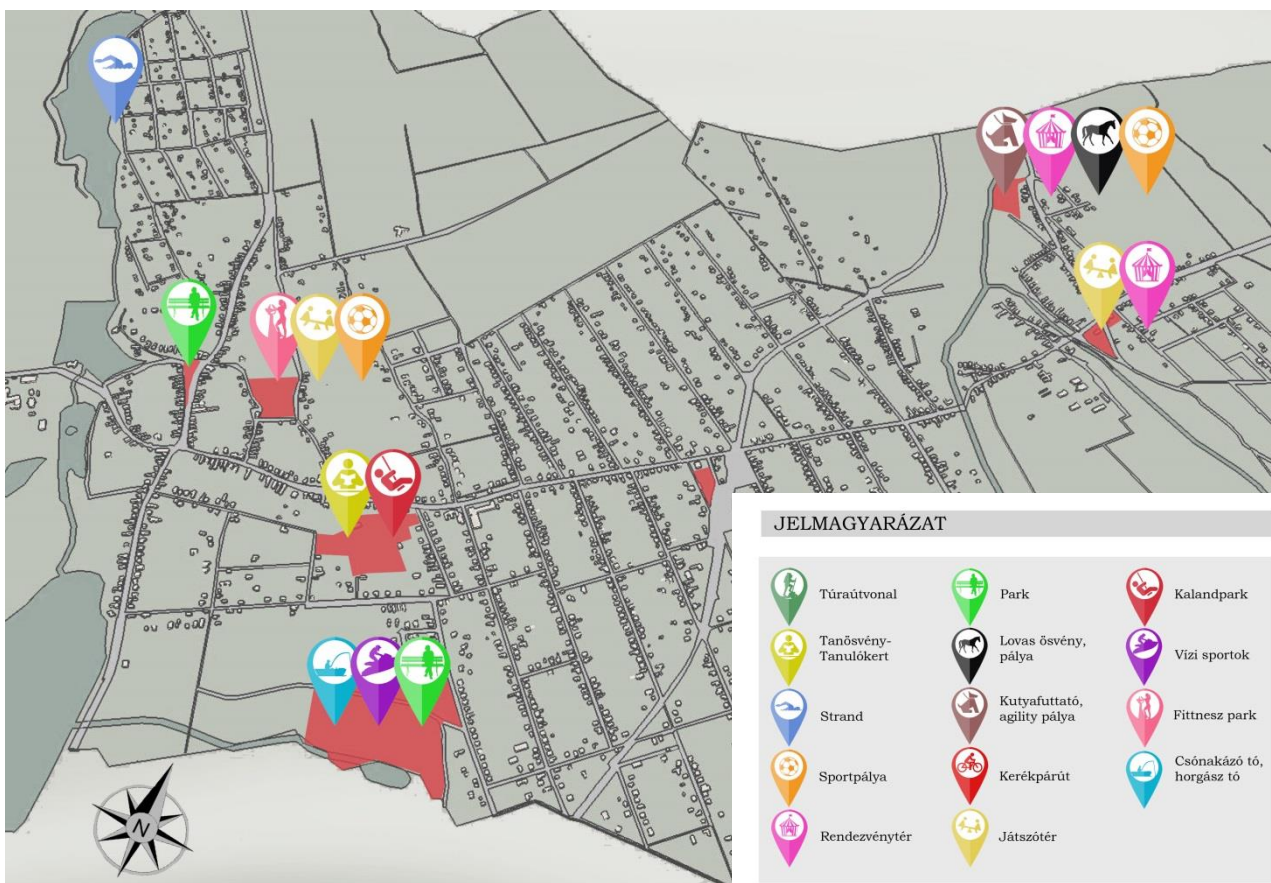
A legnagyobb igény fitness park, erdei tanösvény, játszóterek, kutyafuttató, futópálya létesítésére, a horgásztónál strand kialakításra mutatkozott. Kiemelt lakossági törekvés a meglévő infrastruktúra fejlesztése, elsősorban az utak állapotának javítása. Igény merült fel az általános köztéri berendezések mellett a kutyatartókat kiszolgáló eszközök kihelyezésére is.

A kiemelt zöldfelületek problémája, hogy kapcsolatuk a külterületi zöldfelületekkel hiányos, gyakorlatilag nincs. Javaslatunk, hogy a meglévő kapcsolódási vonalak ne épüljenek be (pl. a tervezett Fő út és Gárdonyi Géza utca közötti gyűjtőút mentén „erdősáv” létesíthető), illetve kiemelt fontosságot kapjon az utcafásítás és növényzások kialakítása.

Fentiek alapján kerültek meghatározásra a konkrét javaslatok a kiemelt zöldfelületek fejlesztésére.

ld. tervmelléletek.

Ssz	Terület	Hrsz	Jelenlegi besorolás	Javaslatok betöltendő funkciókra
1.	Hősök tere	306	Z	közpark
2.	Domb utcai sportpálya	309/1	Vi	közpark / játszótér / fitness park / futókör / szabadtéri rendezvénytér
3.	Kismókus óvoda mögötti terület - Kárász	1326	Vi	kalandpark
4.	Régi téglagyár területe	1297/1, 1292	Vi	intézmények / közösségi használatra is megnyitott intézménykertek/ sportpályák / park / csónakázó és horgásztó/kutyafuttató
5.	Vasútállomás	920/3, 920/4		P+R, B+R
6.	Kossuth utca sportpálya	3243	Vi	extenzív park/szabadtéri rendezvénytér/ lovas rendezvények helye
7.	Vácbotyáni településközpont	3001, 3280, 3406	Vt	felújított templomkert mint közkert / keresztút állomásai
8.	Vácbotyáni temető melletti domb	3415/24, 25, 27, 29, 30	Lke	esetleg játszótér, beépítetlen zöldterület
9.	Kálvária domb		Mk (V)	kirándulási célpont
10.	Órszentmiklósi-víztározó		Z	strand

56. Fejlesztési irányok

3.1. Hősök tere

A Hősök terét javasoljuk némi átalakítás után változatlanul közparkként fenntartani, díszítő szerepét növelni. A téren emléket állíthatunk a közeli római katolikus templomot építtető Grassalkovich családnak, mely felhívja az ide látogató figyelmét a műemlék templomra és környezetére. A Hősök terén található a református és a baptista templom is, a tér a szertartások után gyülekező hívek találkozóhelye is lehet, és továbbra is rendezhetők megemlékezések a nemzeti ünnepeken.

Átalakítási javaslataink elsősorban a tér használhatóságát segítik elő. A Fő út felől fontos a zöldfelület lehatárolása a jelenleginél magasabb sövényvel, illetve fasorral. A fasort alkotó fajta alacsonyra növekedő lehet, mert a park felőli oldalon húzódik az elektromos vezeték. Célszerű a tér lehatárolása másik oldalról is, ahol lakóépületek állnak, előttük gépjármű célforgalom lebonyolítására alkalmas úttal. A tér déli oldalán álló harangláb a Szent Miklós szoborral helyben maradna, azonban az északi oldalra helyezett emlékműveket áthelyeznénk, hogy egy kisebb sétányra felfűzve jobban érvényesülhessenek. A téren utcabútorok kihelyezését javasoljuk, a teret övező sétány mentén kialakított virágzó növényágyások pedig keretet nyújtanak a központi részen elhelyezkedő, egybefüggő gyepfelületnek.

A felújítást követően, amikor a növényzet díszítőértéke kiteljesedik, a tér alkalmas lesz esküvői fotózások helyszínének, esetleg egy hosszú életű szoliter fa elhelyezésével (esküvői emlékfa), melyre a párok feliratos emléklakettet, szalagot helyezhetnének el.

57. Tervezett állapot felülnézetből

58. A park üsvényei

59. A harangláb környezete

60. Áthelyezett kopjafák

3.2. Domb utcai sportpálya

A Hősök terétől indulva a Domb utca egy jelenleg használaton kívüli üres zöldterületre vezet. A római katolikus templomtól a területre vezető utcában található egy árokparti fasor, a vadregényes utcakép megfelelő felvezetés a zöld sportpályához. A fejlesztendő terület a temető közvetlen szomszédságában helyezkedik el, érdemes a temetőtől szélesebb növényssávval, magas fákból álló fasorral elválasztani, hogy a zajosabb sporttevékenységek és játékok ne zavarja a temető látogatóit. A terület észak-keleti része közel sík, jelentősebb tereprendezésre a dél-nyugati részen lenne szükség, ha a lejtős területet is bevonnánk a tervezésbe. Első körben nagyságát tekintve a sík terület is alkalmas helyet ad a tervezett funkcióknak. A terület szélein körbe vezető futópálya építését javasoljuk. A téren helyet kap egy játszótér, egy felnőtt fitness park, és egy kispályás labdarugó pálya méretű rendezett gyepterület is.

61. Felülnézet

62. Növénytelepítés az út mellett

63. Játszótér

64. Fitnesz park

3.3. Kismókus óvoda mögötti terület

A régi téglagyár területével együtt kezelendő, mint tervezett településközpont helye.

3.4. Régi téglagyár területe

Távlati terv a településen egy újradefiniált városközpont létrehozása. A jelenlegi Kvassay Jenő Általános Iskola épülete kisebb átalakítások után városházává alakulna, az iskola új épülete pedig a volt agyagbánya területére kerülne, egyéb intézményekkel és sportlétesítményekkel együtt. A zöldfelületek kialakítását tehát a létesülő építmények határozzák meg.

Az oktatási intézmények környezetében játszóteret (6-14 évesek számára), kalandparkot, tanulóparkot javaslunk kialakítani, melyben megtartandó értéként kezeljük a meglévő idősebb gyümölcsfákat. Ezeket oktatási célra használhatjuk és közösségi események meghatározó részévé tehetjük (szüreti mulatság, osztály fája programok).

Ötletképek:

64. Ötletképek (forrás: bkvp, Budakeszi madárbarát tanösvény, Katicatanya)

3.5. Vasútállomás

A vasútállomás környezete mindenképpen rendezésre szorul, útfelújítás mellett szükség van parkolóknak, fedett kerékpártároló építésére, melynek során a zöldfelület is megújítható. A beruházások kapcsolhatók a már meglévő ITT parkhoz, az elkezdett téralakítás kiegészítésével a közlekedési központ városi park funkciót is betöltene.

65. Parkoló tervezett kialakítása

66. Növénytelepítés, kerékpártároló

67. Felülnézet, tervezett állapot

3.6. Kossuth utcai sportpálya

A közel sík, nagy kiterjedésű rét nagyobb helyigényű sporteseményeknek adhatna helyet. Az Órbottyánban intenzíven jelenlévő lovassport így a lovardák keretein kívül kerülhet. A terület a szükséges infrastrukturális beruházások megvalósítását követően nagyobb volumenű városi lovassport eseményeknek helyszínéül szolgálhat.

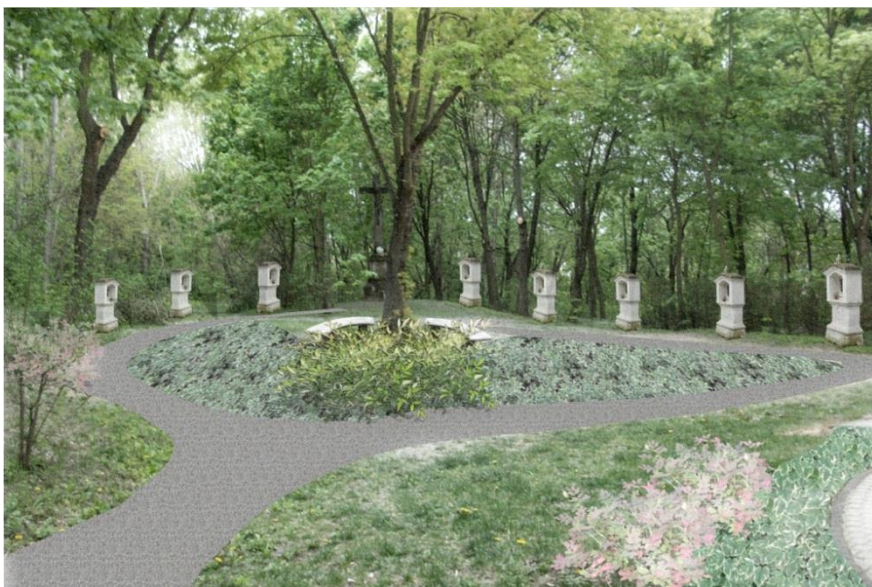
A határoló rézsűn és a rét környezetében árnyékoló fásítás javasolt, a terület többi része extenzíven fenntartható rét lenne.

68. Kossuth utcai pálya koncepcióterve

3.7. Vácbotyáni településközpont

A műemlék Pálos fogadó udvarának rendezésével a város kulturális többletfunkciót szán a szakrális központnak. Zöldfelület rendezési javaslatunk a templomkertre vonatkozik, melyben stációk építésével a templomkertben kisebb kálvária alakítható ki, központja a templomkertben található kőkereszt. Egyúttal sétányok, teresedések alakíthatók ki a kertben, hogy az közösségi események helyszínéül szolgálhasson.

69. Javaslat Kálvária kialakítására és növénytelepítésre

3.8. Vácbotyáni temető melletti domb

Jelenleg sok az alulhasznosított, központi területekhez közeli lakóterület. A központoktól távol eső dombot nem javasoljuk beépítésre, mert a Pálosok útja menti erdősávon kívül ez a terület is kapcsolatot jelent a bel- és külterületi zöldfelületek között. A domborzati adottságok miatt zöldfelületi fejlesztő beruházás gazdaságosabb, mint a terület lakóterületté alakítása.

3.9. Kálvária domb

A dombon álló kőkereszt kiránduló célpont lehetne. Szükséges környezetéből a sarjak eltávolítása, hogy a kilátás is élvezhető legyen. A domb kilátó létesítésére ideális, a környező településre és dombokra szép kilátás nyílik.

3.10. Órszentmiklósi-víztározó

A város strand létrehozását terezi a víztározó mellett található területen, a tó keleti partján. A megvalósításhoz szükséges feltételek megteremtése folyamatban van.

4. Javaslatok a településképi arculat alakítására

4.1. Közterületi ajánlások

Az alábbiakban javaslatok az egységes megjelenésre, a településszerte elhelyezkedő zöldfelületek vonatkozásában. A fejlesztendő zöldterületek a városszövetben szabdaltan, egymástól távol helyezkednek el.

Órbottyán alapvető adottsága, hogy két település egyesítésével keletkezett, s nem csak a városszövet, hanem a domborzati viszonyok és az észak-dél irányú vasútvonal is erősíti ezt a kétpólusú jelleget. Ennek fényében nem is cél egy nagy központi zöldfelület kialakítása, inkább több funkcionálisan is jólműködő, a településszerkezetnek megfelelő zöldfelületi rendszer létrehozására kell hangsúlyt helyezni. Fontos, hogy ezek között a területek között kohéziót teremtsünk vonalas növénytelepítéssel (fasorokkal, sövényekkel), egységes utcabútor használatával és szimbólumkészlettel.

ESKÜVŐI EMLÉKFA GRAVÍROZOTT HARANGOKKAL

VÍZI ZENEPAVILON
HARANGJÁTÉKKAL

ÓRBOTTYÁN KÖZTERÜLETI ÖTLETEK

SZLOVÁK - MAGYAR ÖSVÉNY

- TANÖSVÉNY A KÉT
TELEPÜLÉSKÖZPONT KÖZÖTT
- BEMUTATNI A KULTURÁLIS ELTÉRÉSEKET:
 - ÉPÍTÉSZET
 - NÉPVISELET
 - HÍMZÉSEK
 - NYELV ÉS ZENEI KULTÚRA

LOGÓ PADOKRA,
HULLADÉKGYŰJTŐKRE, UTCABÚTOROKRA

EGYSÉGES, MODERN
UTCABÚTOROK

Előnyös hatást gyakorol a településekre az ipari és gazdasági területek növényzettel való takarása. Megfelelő formájú zöldsáv telepítésével egyben a szélvédelmet is biztosíthatjuk. Az esztétikai hatáson kívül a telepített növényzet felfoghatja az adott területen folyó tevékenységből származó zaj- és porszennyezés jelentős részét is.

Tervezésnél a klímaváltozás hatásait figyelembe kell venni. A közterületek kialakításánál fontos a vízelvezetés megfelelő megtervezése. Szikkasztórendszerek kialakításával a lehulló csapadék irányítható, a fasorok, cserjetelepítések, öntözésére használható. Törekedni kell arra, hogy a csapadékvíz minél nagyobb hányada jusson vissza a talajba. Ennek érdekében tervezésnél burkolt felületek kiterjedését a funkcionálisan szükséges minimális méretre érdemes szorítani. Amennyiben a burkolat rendeltetése engedi célszerű a csapadékvizet átengedő burkolatokat alkalmazni.

További zöldfelület-fejlesztési szempont a fasorok és sövények közterületi telepítése. A telepítendő növényeknél igyekezzünk honos, vagy a klímaviszonyokat nagyon jól toleráló fajokból választani. Amennyiben a hely adottságai megfelelőek, törekedjünk a háromszintű növénytakaró kialakítására (1.gyep-lágyszárúak, 2. cserjék, 3. fák).

Az utcafásítás nagyban meghatározza egy település képét, hangulatát. Így erre kiemelt figyelmet kell fordítani. A város fásítási programját fásítási terv alapján célszerű kivitelezni, így elkerülhetők a rossz fajválasztással járó hibák (légvezetékbe belenövő fa, közlekedőtérbe növe fa, túl sűrű telepítés, stb.) és a meglévő vezetékek telepítés közbeni sérülése is. Az egyes városrészek tipizálásában, elkülönítésében is segítségünkre lehet a megfelelő faj kiválasztása. Légvezeték alá alacsonyabb, kompakt növekedésű fajokot ültessünk (1.-2.melléklet), míg szabadállásban, s megfelelő méretű zöldsáv rendelkezésre állása esetén nagyobb termetű fajokból is választhatunk (3.melléklet).

A házak előtti utcarész zöldsávja átmenetet képez a közterületi és magánkerti zöldterületek között. Ezeknél a területeknél alapvető elvárás a rendezettség, illetve a közlekedésbiztonsági szempontból megfelelő kialakítás.

Lakó-és pihenőövezetek területén érdemes a forgalomcsillapító járdaszigeteket olyan módon kialakítani, hogy növényzet telepítésére alkalmasak legyenek.

Esztétikai szempontból előnyös a ház előkertjével illetve a szomszédos házak előtti zöldfelülettel egységet alkotó utcaszakasz kialakítása.

Közlekedésbiztonsági okokból gyalogosjárda mellé ne telepítsünk szúrós, tövises, irritációt okozó növényeket (javasolt térelválasztó cserjék: 4. melléklet), fasor esetén pedig ügyeljünk rá, hogy az ágak ne lógjanak a közlekedőtérbe. Kereszteződések, gyalogosátkelők és utcasarkok környékének növénytelepítésénél vegyük figyelembe a megfelelő beláthatóságot, mind a gyalogos, mind a gépjárművezető szempontjából. Kerülendő a fenti csomópontok környezetében a gyalogos(1,67méter) illetve a gépjárművezető szemmagasságánál(1méter) magasabb, vagy a látótérbe belógó növényzet telepítése.

4.2. Magánkerti ajánlások

A kert a lakóterünk szabadtéri folytatása, a munka, pihenés és a játék színtere. Kialakítása tükrözi a lakók egyéniségét, igényeit. Megformálása ebből fakadóan egyedi, mégis fontos figyelembe venni kertünk hatását a települési környezetre, illetve saját lakóterünkre.

Magánkertekben törekedni kell, hogy a kertkialakítás a ház építészeti megformálásához illeszkedjen. A kerti építményeket (pergolák, szaletlik, sütőgetők, lugasok, stb.) igazítsuk közvetlen környezetünk, házunk, a kerítés és a meglévő kerti elemek stílusához, anyagához, színéhez, formavilágához.

Az elő- és oldalkert általában az a része kertünknek, amely „kommunikál” a külső szemlélővel. Ezen területek megfelelő kialakításával nagyban hozzájárulhatunk a város és saját életterünk szépítéséhez.

4.2.1. Csapadékvíz kezelése magánkertekben

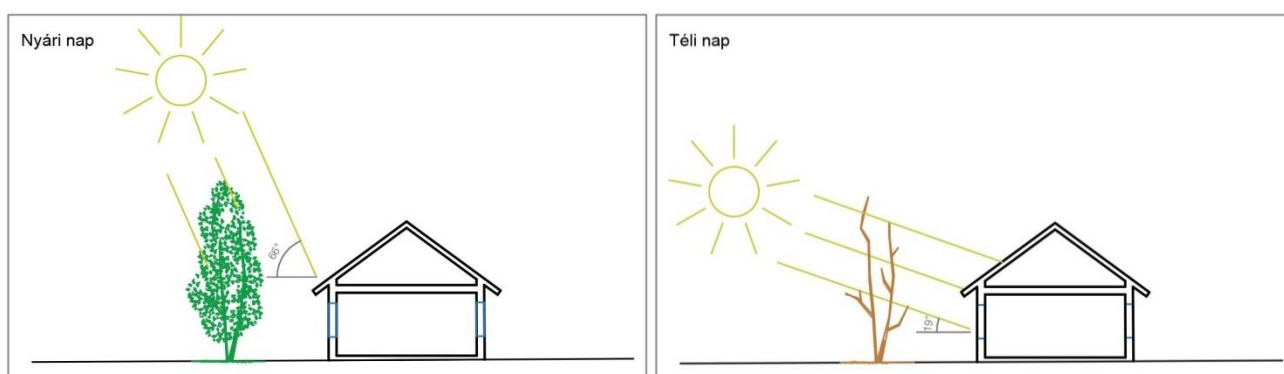
Csakúgy, mint a közterületeknél, a magánkertekben is lényeges, hogy a lehető legkevesebb burkolt felületet alkalmazzuk, s ezek esetén is a vízáteresztő burkolatokat preferáljuk.

Több ökológiailag előnyös csapadékvíz kezelési lehetőség áll rendelkezésünkre kertünkben. Gyűjthetjük a csapadékvizet hordókban, ciszternákban, tartályokban, hogy a száraz időszakokban felhasználjuk öntözésre. Kialakíthatunk esőkertet telkünk legalacsonyabb pontjának közelében, mely elszikkasztja a csapadékvizet, mindemellett dekoratív, vízigényes növényfajokkal ültethetjük be, melyeket egyébként nagyon körülményes lenne tartani. Igyekezzünk fenntartani kertünkben a lehető legnagyobb arányú és többszintű zöldfelületet, ezzel a talaj vízmegtartó képességét növelhetjük.

4.2.2. Növénytelepítési ajánlások magánkertekhez

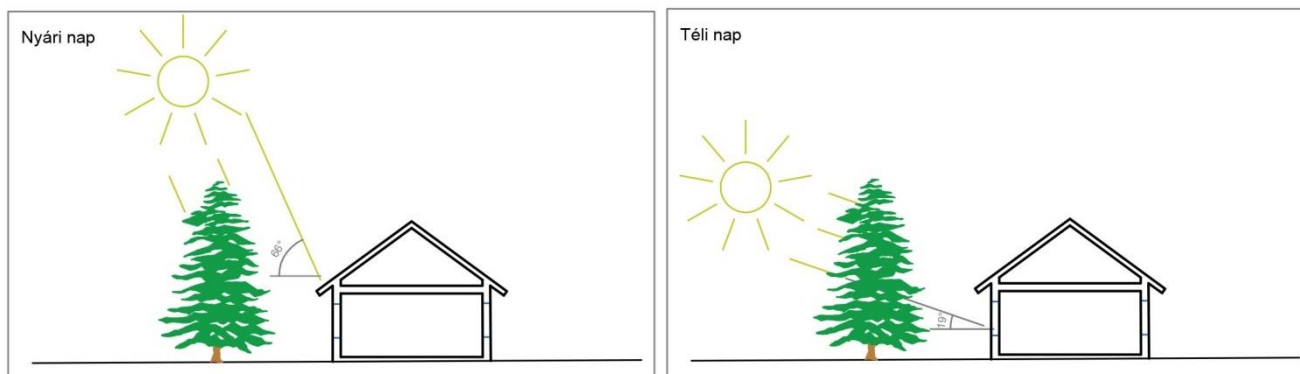
Kertünkben is fontos, hogy csökkentsük a klímaváltozás negatív hatásait, melyet praktikus növénytelepítéssel, megfelelő vízgazdálkodással segíthetünk elő.

Lombos fafajok telepítésével elérhetjük, hogy azok a közlekedő-felületekre és a környező épületekre árnyékot vessenek nyáron, télen ellenben átengedve a napfényt segítenek a megfelelő mikroklíma kialakításában.

70. ábra Napfény beesési szöge télen és nyáron lombos növények esetén

Az örökzöldek nyáron ugyan kifogástalan árnyékot adnak, azonban kerüljük telepítésüket a ház déli homlokzatának árnyékolására, mivel az őszi-téli fényszegény időszakban felfogják a napból érkező fényt és meleget.

71.ábra Napfény beesési szöge télen és nyáron örökzöld növények esetén

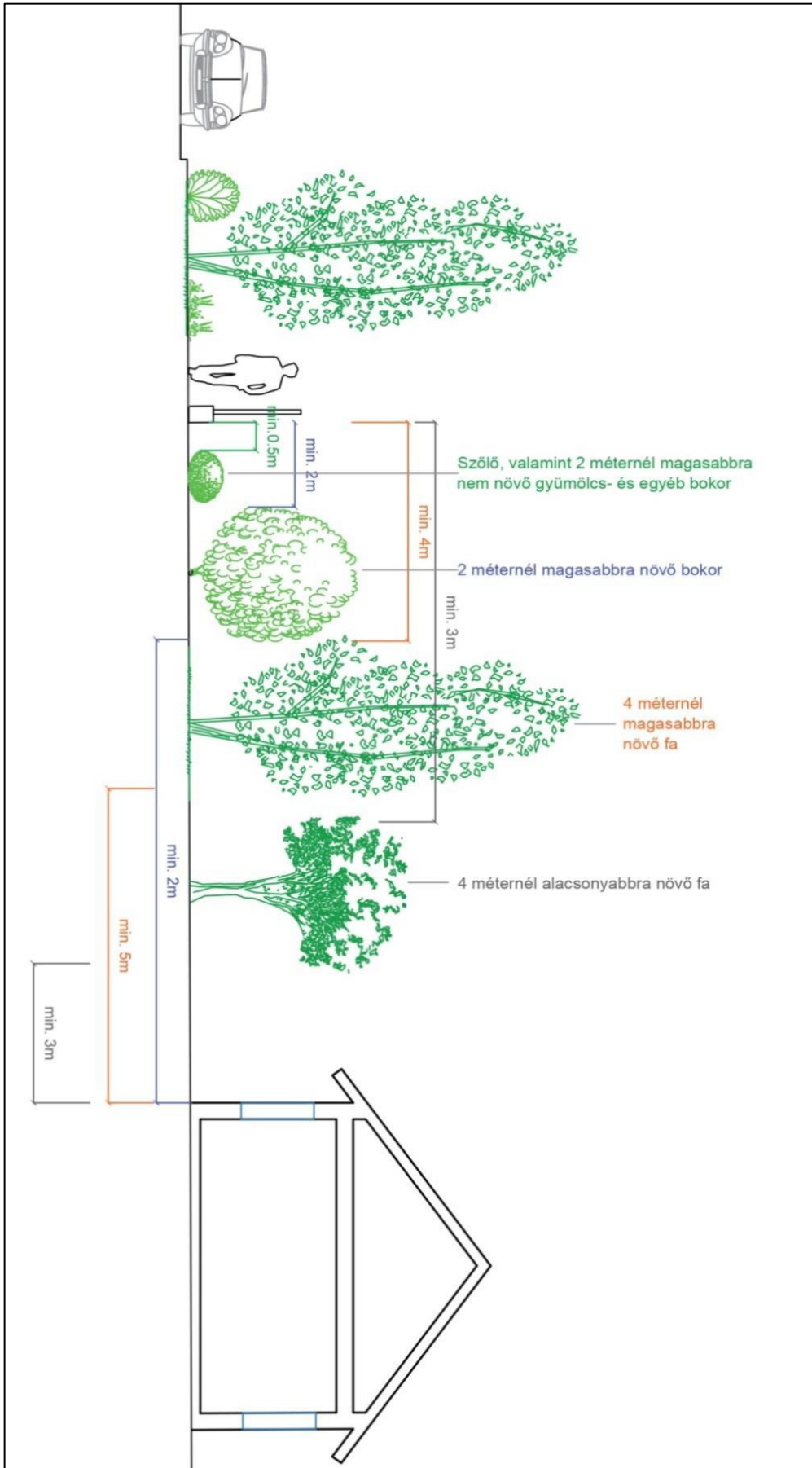
Az északi fal elé ültetett örökzöldek javítják az épület hőháztartását (észak-dél irányú utcákban a magasság korlátozása indokolt, különben szomszédos telkeket árnyékolhat).

A keleti és nyugati falakat szegélyező fák formájánál az oszloposakat, míg a déli oldalt védő fáknál a gömb vagy szerteágazó lombzatúakat részesítsük előnyben, ezek formája, árnyékképe és fényáteresztő képessége a legmegfelelőbb az adott pozícióban.

Az épületek környezetében csoportosan ültetett fák, ligetek segítenek a kertet hűsíteni a nyári forróságban.

A déli homlokzathoz épített pergola kellemes megoldás a ház belső terének kiterjesztésére. Az így nyert kerti teret a pergolára futtatott növények segítségével védhetjük a nyári napsugaraktól.

A növények kerten belüli telepítésénél az esztétikai, élettani jellemzőkön kívül ügyelnünk kell a növény telken belüli megfelelő pozicionálására is. Ehhez nyújt segítséget az alábbi táblázat és a 72. ábra.

72. ábra Ültetési távolságok

4.3. Külterületi ajánlások általános érvényű növénytelepítési javaslatok

Az egyes zöldfelületi elemek összekapcsolása kiemelt fontosságú annak érdekében, hogy működő ökológiai folyosók alakulhassanak ki. A közterületekre és magánkertekre tett ajánlások figyelembe vételén túl fontos a külterületek kezelése is. A mezővédő erdősávok, cserjesávok, utak menti fasorok számának növelése kétségtelenül jótékony hatással van a klímára, biodiverzitásra, illetve a terméshozamra is. Az út menti fasorok ezen kívül védelmet nyújtanak a napasugárzás és a szél ellen. Az ipari és gazdasági területek látványa is takarható zöldsávval. Érdemes a telepítésnél kiemelt figyelmet fordítani a fajtaválasztásra. Nagy tehergépjármű forgalmú út mentén például érdemes magasra nöövő oszlopos fajtákat választani, mert a kis koronájú fák esztétikai értéke csökken az úrszelvény biztosítása érdekében történő csonkolás miatt.

Nagy kiterjedésű területek beültetésekor honos, és megfelelően ellenálló fajokat használjunk, és kerüljük az alábbi, inváziós növények telepítését:

Acer negundo - zöld juhar

Ailanthus altissima – bálványfa

Celtis occidentalis – nyugati ostorfa

Elaeagnus angustifolia – keskenylevelű ezüstfa

Fraxinus pennsylvanica – amerikai kőris

Padus serotina – kései meggy

Robinia pseudoacacia – fehér akác

Az épületek növényzettel való takarása zöldfalakkal, befuttatásuk, zöldtetők alkalmazása is növeli a biológiailag aktív felületek összességét.

4.4. Egyéb javaslatok

A települési arculat kedvező irányba történő terelése érdekében szükséges figyelmet fordítani a közterületen látható berendezésekre, melyek funkcionális szerepük betöltésén túl esztétikai hatással is vannak a felhasználókra. Fontos, hogy egységes stílusú utcabútorok, köztéri berendezések kerüljenek kihelyezésre, akár településrészekenként eltérően.

Órbottyán, mint Magyarország egyetlen működő harangöntő műhelyének otthont adó település jelképe, mely a címerében is megjelenik, a harang. A motívumot hangsúlyozhatjuk a közterületen, pl. egyedi utcabútorok kihelyezésével, stb.

A város régóta agyaglelőhely, melyre ipar épült, jelenleg is van működő téglagyára. Érdemes lenne a közterületeken, közintézmények építéskor az anyaghasználat során erre utalni, pl. téglautánzatú térkövek használatával.

5. Mellékletek

5.1. Melléklet

Szabadvezetékek alá telepítésre javasolt díszfák		
Latin név	Magyar név	Kép
<i>Acer campestre</i> 'Nanum'	Gömbkoronájú mezei juhar	
<i>Fraxinus excelsior</i> 'Nana'	Gömbkőris	
<i>Crataegus laevigata</i> 'Paul's Scarlet'	Pirosvirágúgalagonya	
<i>Platanus acerifolia</i> 'Alphen's Globe'	Gömbplatán	

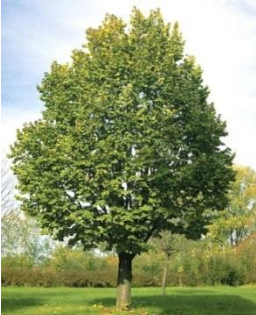
Szabadvezetékek alá telepítésre javasolt díszfák		
Latin név	Magyar név	Kép
Malus x adstringens 'Hopa'	Díszalma	
Prunus fruticosa 'Globosa'	Gömb csepleszmeggy	
Acer platanoides 'Globosum'	Gömbjuhar	
Catalpa bignonioides	Szivarfa	
Malus baccata 'Street Parade'	Díszalma	

5.2. Melléklet

Közterületre javasolt közép magas díszfák		
Latin név	Magyar név	Kép
Sorbus aria	Lisztés berkenye	
Prunus serrulata 'Kanzan'	Díszcseresznye	
Koelreuteria paniculata	Csörgőfa	
Pyrus communis 'Beach Hill'	Díszkörte	

5.3. Melléklet

Közterületre javasolt magas díszfák		
Latin név	Magyar név	Kép
Fraxinus ornus	Virágos kőris	
Crataegus monogyna 'Stricta'	Oszlopos díszgalagonya	
Carpinus betulus 'Fastigiata'	Oszlopos gyertyán	
Fraxinus angustifolia subsp. Pannonica	Magyar kőris	

<p>Frayinus excelsior</p>	<p>Magas kőris</p>	
<p>Platanus x acerifolia</p>	<p>Platán</p>	
<p>Quercus robur 'Fastigiata'</p>	<p>Oszlopos tölgy</p>	
<p>Tilia tomentosa 'Teri'</p>	<p>Ezüst hárs</p>	

5.4. Melléklet

Közterületre javasolt térfatároló cserjék		
Latin név	Magyar név	Kép
<i>Cornus sanguinea</i> 'Midwinter Fire'	Veresgyűrű som	
<i>Hibiscus syriacus</i>	Mályvacserje	
<i>Pyracantha coccinea</i>	Tűtövis	
<i>Cotoneaster multiflorus</i>	Dúsvirágú madárbirs	
<i>Ligustrum ovalifolium</i>	Fagyal	
<i>Salix purpurea</i>	Bíborfűz	

Irodalomjegyzék

Lukovich Tamás – Mogyorósi Katalin: Fenntartható fejlesztés – Várostervezési útmutató, 2013

<http://www.szeporszag.hu/%C5%90rbotty%C3%A1n.telepules>

Talajbiológiai és talajkémiai változók közötti összefüggések néhány tartamkísérlet talajában - SZILI-KOVÁCS TIBOR, ZSUPOSNÉ OLÁH ÁGNES, KÁTAI JÁNOS, VILLÁNYI ILONA és TAKÁCS TÜNDE
MTA

Csősi Mónika, Duhay Gábor, Kincses Krisztina: Tájvédelmi kézikönyv - A 166/1999. (XI. 19.)
kormányrendelet gyakorlati alkalmazásához; Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természet- és
Környezetmegőrzési Szakállamtitkárság, Budapest, 2007